

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет філології

Кафедра загального та германського мовознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛАТИНСЬКА МОВА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Спеціалізація 014.05 Біологія та здоров'я людини

Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “ 28” серпня 2023 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Латинська мова
Викладач (-і)	Петришин Марта Йосипівна
Контактний телефон викладача	095-118-66-34
E-mail викладача	marta.petryschyn@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/4022
Консультації	Консультації проводяться в день проведення занять, а також щовівторка з 13.30. Можливі консультації через онлайн ресурси за попередньою домовленістю.

2. Анотація навчальної дисципліни

Курс “Латинська мова” є складовою частиною програми професійної підготовки вчителів біології та основ здоров’я. Вивчення латинської мови формує підґрунтя для опанування студентом циклу професійноорієнтованих дисциплін (ботаніки, зоології, мікробіології, анатомії людини), передбачає засвоєння здобувачами освіти нормативної граматики, оволодіння уміннями і навичками читання, письма, граматичного аналізу і перекладу ботанічних, зоологічних, анатомічних термінів, формує осмислений підхід до використання природничих термінів греко-латинського походження у фаховій комунікації та педагогічній діяльності на високому науковому та методичному рівні. Предметом вивчення навчальної дисципліни є нормативна граMATика (морфологія, елементи синтаксису), словотвір, латино-грецькі дублети і терміноелементи, необхідні для розуміння і грамотного вживання природничої термінології латино-грецького походження у фаховій комунікації. Основною організаційною формою навчання є практичні заняття.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є практичне оволодіння сучасною природничою термінологією, отримання знань з елементарного курсу латинської граматики, необхідних для свідомого засвоєння і грамотного використання в професійній і науковій діяльності міжнародної біологічної і хімічної номенклатур, природничих термінів латинського та давньогрецького походження.

Основними цілями вивчення дисципліни “Латинська мова” є ознайомлення студентів з роллю латинської мови у формуванні природничої термінології; накопичення системи теоретичних знань з фонетики, морфології, лексики, словотворення латинської мови, необхідних для розуміння принципів утворення унімінальних, бімінальних, трімінальних та складених назв рослин і тварин, правил позначення гібридів та культурних рослин, інформативного змісту латинських біологічних номенклатурних найменувань, значення уніфікованих кінцевих елементів; формування фахової термінологічної компетентності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК06 – Здатність розуміти знання про будову, функції, життєдіяльність, класифікацію, походження, поширення, практичне значення живих організмів і біологічних систем усіх рівнів їх організації.

ЗК 10 – Здатність до саморозвитку, рефлексії і самовдосконалення упродовж професійної діяльності та життя.

Спеціальні компетентності:

СК 7 – Здатність розкривати сутнісні ознаки біологічних явищ, процесів і технологій, розв’язувати біологічні задачі. СК 18 – Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності та оцінки сучасного передового педагогічного досвіду

Програмні результати:

ПР 01 – Здатність демонструвати знання і розуміння провідних понять, узагальнень і законів,

концепцій, вчень і теорій біології та інших суміжних наук.
 ПРН 08 – Здатність знаходити та використовувати інформацію з різних джерел (електронних, письмових) згідно із завданням.
 ПРН 09 – Здатність використовувати відповідну термінологію в усній та письмовій формах державною та іноземною мовами, виконувати статистичне опрацювання результатів дослідження та правильно їх оформляти.
 ПРН 16 – Здатність до роботи в міждисциплінарних областях знань, нетрадиційних системах освіти, формах та типах навчання.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції			
семінарські заняття / практичні / лабораторні		30	
самостійна робота		60	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I	101 Екологія	перший	нормативний
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість годин		
	лекції	заняття	сам. робота
Тема 1. Історія розвитку латинської мови. Роль латинської мови у формуванні природничої термінології. Латинський алфавіт. Латинська мова в професійній діяльності вчителя біології.		2	3
Тема 2. Фонетика і графіка. Довгота і короткість складів. Наголос.		2	3
Тема 3. Іменник. Граматичні категорії іменника. Словникова форма. Огляд іменників п'яти відмін. Неузгоджене означення в природничій термінології.		2	3
Тема 4. Прикметник. Граматичні категорії. Словникова форма. Поділ на групи. Родові закінчення, визначення основи. Узгоджене означення. Вищий ступінь порівняння прикметників у природничій термінології.		2	3
Тема 5. Дієслово. Граматичні категорії. Словникова форма. Дієвідміни. Теперішній час дійсного способу активного стану. Наказовий спосіб.		2	3
Тема 6. Перша відміна іменників. Суфікси іменників першої відміни. Грецькі дублетні позначення латинських іменників першої відміни. Біномінальні назви. Назви родин рослин і тварин. Прийменник.		2	3
Тема 7. Друга відміна іменників. Правило середнього роду. Суфікси іменників другої відміни. Грецькі дублетні позначення латинських іменників другої відміни. Ablativus qualitatis. Латинські назви гібридів і культурних рослин.		2	3
Тема 8. Прикметники першої групи. Дієприкметник минулого часу пасивного		2	3

стану. Латинсько-грецькі дублети прикметників першої групи. Вживання дієприкметника минулого часу пасивного стану в природничій термінології. Розряди займенників.			
Тема 9. Третя відміна іменників. Приголосний тип. Голосний тип. Мішаний тип. Суфікси іменників третьої відміни. Латинсько-грецькі дублети іменників третьої відміни.		4	6
Тема 10. Третя відміна прикметників. Дієприкметник теперішнього часу активного стану. Грецькі дублетні позначення латинських прикметників третьої відміни. Дієприкметник теперішнього часу активного стану в біологічній термінології.		2	4
Тема 11. Четверта відміна іменників. П'ята відміна іменників. Грецькі дублетні позначення іменників четвертої і п'ятої відміни. Триномінальні та складені назви.		2	3
Тема 12. Ступені порівняння прикметників. Суплетивні ступені порівняння прикметників. Недостатні ступені порівняння. Вживання ступеневих форм в природничій термінології. Прислівник.		2	6
Тема 13. Розряди числівників. Кількісні числівники. Порядкові числівники. Розділові числівники. Прислівникові числівники. Ablativus temporis.		2	4
Тема 14. Основи словотвору. Суфіксація. Префіксація. Основоскладання.		1	5
Тема 15. Історія становлення природничої термінології і номенклатури. Ботанічна номенклатура. Зоологічна номенклатура. Латинська хімічна номенклатура		1	8
ЗАГ.:		30	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання успішності студентів здійснюється за національною шкалою («5», «4», «3», «2») та шкалою ЄКТС.		
	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
	90 – 100	A	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
	80 – 89	B	відмінно
	70 – 79	C	добре
	60 – 69	D	задовільно
	50 – 59	E	
	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
	0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
			для заліку
			зараховано
			не зараховано з можливістю повторного складання
			не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
<p>Максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів, з яких: семінарські заняття – 25 балів (розраховується як середнє арифметичне усіх отриманих на семінарських заняттях оцінок), підсумкова контрольна робота – 10 балів, самостійна робота – 10 балів, колоквиум – 5 балів, залік – 50 балів.</p> <p>Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають оцінюванню.</p>			

Вимоги до письмової роботи	Підсумкова контрольна робота є складовою частиною семестрового рейтингу і має концептуально обґрунтовано висвітлити 50+1% обсягу матеріалу. Контрольна робота виконується на 12 занятті та складається з чотирьох практичних завдань. Максимальний бал за контрольну роботу становить 10 балів.
Семінарські заняття	Поточний контроль рівня знань студентів проводиться на кожному практичному занятті та включає перевірку навичок читання (включно з акцентуацією); виконання лексико-граматичних вправ; переклад та граматичний аналіз природничих термінів; перевірку знань лексичного мінімуму, греко-латинських дублетів і терміноелементів; тестування, завдань самостійної роботи. Поточне оцінювання усіх видів навчальної діяльності студента здійснюється в 4-бальній шкалі відповідно до загальноуніверситетської системи оцінювання. Максимальна кількість балів за семінарські заняття – 25.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих завдань і форм роботи, отримання з кожного позитивної оцінки. Враховується активність студента під час семінарських занять, присутність на заняттях, пропуски занять без поважних причин, результати відпрацювання пропущених занять.
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – залік. Форма здачі – тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua (50 питань, максимальна кількість балів – 50). Підсумковий контроль проводиться на останньому занятті. Мінімальна кількість балів для зарахування курсу – 50. Студент, який не набрав 50 балів за відомістю № 1, користується правом перескладання заліку за відомістю №2.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування.

Академічна доброчесність:

Загальні морально-етичні принципи та правила поведінки осіб, що навчаються та працюють в університеті визначаються Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Внутрішнє забезпечення якості освітньої діяльності та якості освітнього процесу визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника: <https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобіганняакадемічному-плагіату.pdf>

Відвідування занять:

Відвідування занять урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozhennia-pro-osp_7-redaktsia.pdf.

У разі пропуску занять здобувачі освіти мають право відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю.

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим складанням тем і підсумкового тестування на платформі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua, погоджених з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються «Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»: <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-individ.-grafik.pdf>

Неформальна освіта:

Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp->

<content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>).

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

1. [Балаєва О.Ю., Вакулик І.І. Латинська мова для студентів агрономічного та плодоовочевого факультетів. К., 2010. 324 с.](#)
2. Гриценко С.П., Балаєва О.Ю. Латинська мова для студентів-агробіологів. Навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
3. [Дяків О.Ю., Петришин М.Й. Практикум з латинської мови для студентів природничих спеціальностей. Івано-Франківськ, 2015. 115 с.](#)
4. Закалюжний М.М. Латинська мова: Підручник. К. : Либідь, 2003. 368 с.
5. Лазарев О. В. Латинська мова : навчальний посібник для студентів агробіологічних спеціальностей. Умань : Видавець «Сочінський», 2017. 130с.
6. Перерва В. В. Латинь. Ботанічна термінологія : Довідник для студентів спеціальності 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) / укладач Перерва В. В. – Кривий Ріг: КДПУ, 2020. 120 с.
7. [Петришин М.Й. Методичні вказівки з латинської мови для студентів спеціальності 101 Екологія. Івано-Франківськ, 2021. 74 с.](#)
8. Петришин М.Й., Загайська Г.М. Практикум з латинської мови для студентів природничих спеціальностей. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 158с.
9. Петришин М.Й., Загайська Г.М. Legamus et exerceamus : навчальний посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2021. 140 с.
10. Петришин М.Й., Загайська Г.М. Repetitorium Latinum. Pars prima : збірник вправ для контрольних і самостійних робіт з латинської мови. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 172с.
11. Петришин М.Й., Загайська Г.М. Repetitorium Latinum. Pars secunda : збірник тестів з латинської мови. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 148с.
12. [Ревак Н.Г., Сулим О.Ю., Назаренко О.Ю. Латинська мова та основи біологічної термінології : підручник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 406 с.](#)

Викладач

Петришин М.Й.